

Spolufinancováno
Evropskou unií

Sborník zahraničních příkladů dobré praxe pro oblast podpory dovedností pro život u dospělých

Inspirace pro české vzdělavatele dospělých

Obsah

Úvod.....	3
Občanské kurikulum (Spojené království).....	4
Studijní kroužky (Slovinsko).....	5
Školy druhé šance (Řecko).....	6
Zdravotní kontrola online a Nastartuj své zdraví (Spojené království).....	7
Peníze a životní dovednosti – finanční způsobilost vše usnadní (EU, projekt Erasmus+).....	8
Kampaň „Staroba sa nás dotýka“ (Slovensko)	9
Mediální gramotnost pro rodiče (EU, projekt Erasmus+).....	10
GoBeEco (EU, projekt Erasmus+)	11
SusPack (EU, projekt Erasmus+)	12
Stříbrná výchova k občanství (EU, projekt Erasmus+)	13
Komunitní vzdělávání (Irsko).....	14
Pouliční univerzita (Itálie).....	15

Úvod

Sborník zahraničních příkladů dobré praxe pro oblast podpory životních dovedností dospělých vznikl v roce 2023 v rámci projektu Evropská agenda pro učení dospělých (EAAL). Cílem sborníku je představit vzdělavatelům dospělých příklady dobré praxe ze zahraničí týkající se rozvoje životních dovedností dospělých. Tyto příklady mohou podpořit diskusi o efektivním využívání principu celoživotního učení a zvýšit povědomí o možných přístupech při rozvíjení životních dovedností dospělých. Uvedené příklady mohou sloužit jako inspirace pro rozvíjení aktivit na národní, regionální či místní úrovni.

Téma rozvoje životních dovedností dospělých je vnímáno jako zásadní pro to, aby se jednotlivci dokázali uplatnit v pracovním, společenském i osobním životě a uměli si poradit v běžných životních situacích. Může jít například o schopnost pečovat o své fyzické a duševní zdraví i zdraví ostatních (např. v rodině), zvládat finanční záležitosti, kriticky myslet a vyhodnocovat informace, účastnit se života komunity, zapojovat se do občanské společnosti, chránit životní prostředí a vyrovnávat se se zátěží a stresem. Osvojení a rozvinutí životních dovedností zlepšuje vyhlídky jednotlivce na šťastný, produktivní a naplňující život, což se promítá i do života komunit a celé společnosti. Tento sborník přináší několik příkladů, jak je možné k tomuto tématu přistoupit.

Klíčovým nástrojem pro zvyšování úrovně životních dovedností dospělých je vzdělávání a osvěta. Životní dovednosti se ne vždy osvojují prostřednictvím formálního vzdělávání, ale často se získávají až v průběhu života prostřednictvím praxe a zkušeností v každodenním životě. Tyto zkušenosti bývají často nahodilé a jejich osvojení je vyvoláno aktuální potřebou nebo požadavky konkrétní situace. Jelikož se mnozí dospělí zdráhají vstupovat do kurzů či vzdělávacích aktivit, které jim připomínají školní vzdělávání, je vhodné usměrňovat utváření a rozvoj životních dovedností v rámci neformálního vzdělávání.

Velký potenciál pro působení na dospělé v tomto směru představují různé organizace (nestátní neziskové organizace, firmy, knihovny aj.), které dospělým nabízejí vzdělávací aktivity nebo poradenství. Tyto organizace mohou rozpoznat potřeby dospělých v konkrétní oblasti a nabídnout jim podporu nebo poskytnout pomoc. Může jít o aktivity, které kombinují rozvoj dovedností z různých oblastí, samostatné vzdělávací kurzy k jednotlivým tématům související s rozvojem dílčích dovedností, případně lze rozvíjet konkrétní dovednosti v rámci služeb, které již nabízejí, či poskytnout přímou podporu při řešení každodenních situací.

Poznámka:

Financováno Evropskou unií. Text odráží výhradně názory a stanoviska autorů, a nikoli názory a stanoviska Evropské unie nebo Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu. Evropská unie ani poskytovatel grantu nenesou za uváděné názory a stanoviska odpovědnost.

Občanské kurikulum (Spojené království)

Občanské kurikulum ([Citizens' Curriculum](#)) se zaměřuje na rozvíjení praktických dovedností, které dospělí potřebují pro 21. století, včetně dovedností digitálních, občanských, zdravotních a finančních. Program se zaměřuje zejména na skupiny osob, kterým z důvodu nedostatečně rozvinutých základních dovedností hrozí vyloučení ze základních veřejných služeb a sociálních interakcí, případně mají problémy se zvládnutím každodenních úkolů.

V rámci Občanského kurikula byla vytvořena doporučení pro rozvoj některých životních dovedností, jako jsou například zdravotní, finanční a občanské dovednosti, a ta jsou propojována s rozvojem čtenářské, matematické a digitální gramotnosti. Doporučení slouží jako vodítko pro přípravu vzdělávacích aktivit zaměřených na rozvoj životních dovedností dospělých. Cílem by mělo být napomoci jejich lepšímu začlenění do života společnosti a zlepšit jejich možnost využívat poskytované služby v širším rozsahu a vyšší kvalitě. V doporučeních mohou najít inspiraci také čeští vzdělavatelé dospělých, kteří chtějí tyto dovednosti u svých klientů rozvíjet.

Program reaguje na lokální potřeby a je založen na přímém zapojení dospělých účastníků do plánování, realizace i evaluace kurikula. Pro jednotlivé dovednosti byly vytvořeny orientační sylaby rozdělené do tří úrovní náročnosti. Sylaby zahrnují klíčová témata, která lze rozvíjet v praktických aktivitách. Ty by měly zohledňovat reálné životní situace, které jsou pro účastníky vzdělávání relevantní. Sylaby jsou velmi flexibilní, umožňují rozvoj více dovedností v rámci jednoho tématu. Téma si mohou podle svých potřeb zvolit sami účastníci vzdělávání.

Občanské kurikulum lze adaptovat podle potřeb cílových skupin a zaměřit se na rozvoj dovedností, které jsou pro život a práci dospělých relevantní. Jedním z klíčových faktorů pro úspěšnou adaptaci a zavedení programů založených na Občanském kurikulu je přímé zapojení dospělých do všech fází vzdělávání. Tím bude možné zajistit, že si osvojí a rozvinou dovednosti, které potřebují.

Výhody zavedení vzdělávacích přístupů založených na pojetí Občanského kurikula do praxe ukazují případové studie a podcasty, které jsou volně ke stažení na webových stránkách programu.

Realizátor:

[Learning and Work Institute](#) (LWI)

Odkazy:

[Citizens' Curriculum](#)

[Citizens' Curriculum Case Studies](#)

Studijní kroužky (Slovinsko)

Slovinské studijní kroužky představují metodu a nástroj neformálního vzdělávání dospělých a pobídku k celoživotnímu učení v nejširším slova smyslu. Jsou zaměřeny na usnadnění společného učení v malých skupinách, které se pravidelně scházejí. Jsou formou kolaborativního a zážitkového učení, typicky s heterogenní skupinovou strukturou, která usnadňuje navázání pozitivní symbiózy mezi účastníky a podporuje rozvoj dovedností ke spolupráci. Jejich cílem je naučit se něco nového (vzdělávací cíle) a předat tyto nové znalosti komunitě (akční cíle). Nejdůležitějším aspektem metodiky studijních kroužků je svoboda výběru témat učení, jeho tempa a místa, kde učení probíhá.

V průběhu času se ukázalo, že studijní kroužky jsou atraktivní, úspěšné a fungují. Přispívají k rozvoji místní komunity a mimo jiné umožňují:

- nabízet příležitosti k vzájemnému učení a sdílení zkušeností;
- posilovat mezilidské vztahy a sociální soudržnost v místních komunitách;
- zvyšovat sebevědomí účastníků;
- zlepšovat dostupnost vzdělávacích aktivit pro získávání nových znalostí a dovedností;
- snadněji vtahovat dospělé do vzdělávacích aktivit a procesu učení;
- posilovat kreativitu účastníků (možnost svobodně si vybrat předmět učení).

Klíčovým pilířem studijních kroužků jsou mentoři, jejichž činnost je koordinována národní institucí, která nabízí školicí programy pro mentory, monitoring, projektový rozvoj a mezinárodní spolupráci.

Cíle a priority studijních kroužků se v průběhu času mění. Zpočátku bylo jejich účelem rozšíření vzdělávací nabídky a demokratizace společnosti. Později byly modernizovány s důrazem na zvýšení dostupnosti vzdělávání pro osoby méně vzdělané a ohrožené sociálním vyloučením a na podporu jejich účasti. Na všechny tyto cíle se studijní kroužky soustředí i nadále. Zvláštní důraz je kladen na mezigenerační spolupráci a transformativní učení s cílem přizpůsobit se klimatickým a sociálním změnám.

Nabídka studijních kroužků je hodně široká. Velkou popularitu si získaly zejména studijní kroužky zaměřené na rozvoj zdravotní gramotnosti (Jezme zdravější jídlo; Čajová párty v Domově Nina Pokorn – program na podporu zdravotní gramotnosti u psychiatrických pacientů v důchodu), environmentální gramotnosti (Ekologie v pohostinství; Odpady ve funkci umění) a občanské gramotnosti (Studijní kruh Svibno). Aktuální studijní kroužky jsou uvedeny na webu pod záložkou Naše studijní kroužky. O atraktivitě slovinských studijních kroužků svědčí to, že v roce 2023 oslavily 30. výročí svého vzniku.

Realizátor:

[Andragoški center Republike Slovenije](#)

Odkazy:

[Study Circles](#)

[Primeri dobre prakse](#)

Školy druhé šance (Řecko)

Cílem řeckých Škol druhé šance je nabídnout dospělým příležitost znovu vstoupit do systému vzdělávání a odborné přípravy, vytvořit si pozitivní vztah k učení, získat základní znalosti a dovednosti, posílit vlastní osobnost a v neposlední řadě usnadnit přístup na trh práce. Školy druhé šance se zaměřují na osoby starší 18 let, které neukončily povinné střední vzdělání.

Školy druhé šance v Řecku jsou veřejnou vzdělávací institucí zaměřenou na dospělé. Vzdělávací program těchto škol trvá 18 měsíců. Po úspěšném absolvování je účastníkům vydáno vysvědčení rovnocenné středoškolskému diplomu. Učební osnovy školy se liší od osnov běžného školního vzdělávání, jsou flexibilnější a metodika výuky je přizpůsobena potřebám dospělých. Pro design a úpravu programu je využívána zpětná vazba získaná od účastníků. Týdenní program se skládá z 25 vyučovacích hodin a kurzy probíhají večer, od pondělí do pátku. Během dopoledne probíhají kurzy Škol druhé šance, které působí ve vězeňských ústavech.

Řecké Školy druhé šance rozvíjejí u dospělých základní dovednosti, jako jsou řecký jazyk, matematika a využívání digitálních technologií. Nabízejí také vzdělávání v oblasti přírodních a společenských věd, v environmentální problematice, anglickém jazyce a dalších oblastech a v tématech dle potřeb a zájmu účastníků kurzů. Důležitou součástí vzdělávání je příprava na profesní život ve spolupráci s místními úřady a zaměstnavateli.

Před začátkem kurzu je vždy provedena diagnostika potřeb zájemců o účast na kurzu, která staví účastníka vzdělávání do centra procesu učení. Učební plán je flexibilní, navržený v souladu s profilem učícího se. Nabízí neustálou podporu pro účastníky kurzu a pomáhá jim navazovat kontakty s různými subjekty, jako jsou pracovní agentury nebo zaměstnavatelé.

Inovace řeckých Škol druhé šance spočívá ve zřízení poradenských služeb včetně kariérního poradce a pedagogického psychologa na každé škole. Zvláštní důraz je kladen na získávání a rozvoj základních dovedností a všeobecných znalostí, využívání nových technologií, výuku cizího jazyka a poradenství s cílem výrazně zlepšit přístup na trh práce.

Realizátor:

[Youth & Lifelong Learning Foundation](#)

Odkazy:

[Second Chance Schools \(web EAEA\)](#)

[Second Chance Schools \(web YLLF\)](#)

Zdravotní kontrola online a Nastartuj své zdraví (Spojené království)

Jedním z příkladů rozvoje zdravotní gramotnosti dospělých je webová platforma Better, kterou provozuje britská charitativní organizace GLL (Greenwich Leisure Limited). Součástí stránek je bezplatná orientační zdravotní kontrola online ([Online Health Check](#)), díky níž si mohou dospělí uživatelé zjistit, jak jsou na tom se zdravím a co je potřeba udělat pro to, aby byli zdravější a mohli vést aktivnější životní styl. K tomu slouží jednoduchý online zdravotní dotazník, na který navazují personalizované tipy a rady ke zlepšení zdraví a životní pohody.

Dotazník zahrnuje 17 položek a jeho vyplnění trvá cca 5 minut. Jsou zde zařazeny otázky týkající se životního stylu a návyků (stravování, pohyb, spánek, stres). Pro výpočet BMI jsou vyžadovány údaje o věku, pohlaví, výšce a váze. Dotazník je vyhodnocen ve 4 kategoriích: BMI; well-being; stravování; pohyb. Pro názornost a zvýšení srozumitelnosti je dotazník vyhodnocen pomocí barevného označení: červená barva upozorňuje na to, co je potřeba výrazně změnit, žlutá označuje to, co je třeba zlepšit, a zelená barva ukazuje to, co je dobré udržet. Na odpovědích jsou založena doporučení pro zlepšení zdraví, např. zdravé stravování, zvýšení motivace, pohyb doma. Tato doporučení jsou doplněna odkazy na užitečné články či videa (zdravé recepty, plán snižování nadváhy, cvičební program na doma). Kliknutím na odkazy může uživatel zjistit, co může udělat sám pro to, aby zlepšil své zdraví.

Dále jsou na webu informace o službách, které mohou uživateli pomoci, inspirující příběhy druhých lidí a odkazy na volnočasová centra, která se těmito záležitostmi zabývají (podpora a pomoc, programy). V případě, že si uživatel s výsledky neví rady, může kontaktovat zákaznickou podporu a sjednat si schůzku s mentorem. Služby jsou bezbariérové a jsou dostupné i pro uživatele, kteří čelí ekonomické, zdravotní a sociální nerovnosti.

Dalším příkladem podpory rozvoje zdravotní gramotnosti dospělých je webová platforma Nastartuj své zdraví ([Kickstart your health](#)). Jde o webovou stránku, která nabízí zajímavé články týkající se zlepšování zdraví a životního stylu. Články se zaměřují především na snižování nadváhy, omezování kouření a konzumace alkoholu a zařazení pohybu do každodenního života. Uživatel na webu najde videa, jak cvičit doma každý den 10 minut, tipy, co dělat (např. jak zdravě jíst, počítat kalorie atd.), kalkulačka BMI a krátký dotazník zjišťující, jak je na tom se zdravím. Vyplnění dotazníku trvá cca 10 minut a na jeho základě uživatel získá bezplatnou orientační informaci o svém zdravotním stavu.

Součástí webu jsou odkazy na četné mobilní aplikace pro podporu a udržení zdraví, jako je např. potravinový scanner, aplikace na snižování nadváhy, běhání pro začátečníky, monitor chůze (lze začít již 10 minutami denně), kontrola abstinování (alkohol), pomocník při omezování kouření aj.

Realizátor:

[Online Health Check](#): [Greenwich Leisure Limited](#)

[Kickstart your health](#): [National Health Service](#)

Odkazy:

[Online Health Check](#)

[Better at Home \(Exercise at home\)](#)

[Weight Loss with Better](#)

[Better Health](#)

Peníze a životní dovednosti – finanční způsobilost vše usnadní (EU, projekt Erasmus+)

Projekt [Money & Life Skills – Financial Capability Made Easy](#) se zaměřuje na mladé dospělé, kteří jsou buď nezaměstnaní, nebo jsou zaměstnaní, ale mají nízký příjem. Cílem je vybavit tyto mladé dospělé dovednostmi, jak spravovat svůj příjem způsobem, který udrží kvalitu jejich života a rozvine jejich finanční a občanské dovednosti. Byla vyvinuta řada e-learningových modulů zaměřených na praktická témata a skutečné životní situace, do nichž se mladí dospělí dostávají. Zároveň byly vytvořeny kalkulačky simulující různé životní situace z pohledu financí. Tyto nástroje mají pomoci zvyšovat povědomí mladých lidí o jejich každodenních výdajích, ukázat jim jejich současné dobré a špatné praktiky a návyky týkající se výdajů, zlepšit jejich schopnost dělat správná finanční rozhodnutí a vyhodnocovat rizika spojená se získáváním půjček a úvěrů.

Témata e-learningových modulů jsou například:

- koupě auta;
- pronájem bytu;
- koupě domu;
- svatba;
- čekáme dítě;
- hodnota mazlíčků;
- plánování budoucnosti;
- uplatňování práv spotřebitele;
- rozvádíme se;
- ztráta zaměstnání;
- stala se nehoda.

K modulům byla vytvořena příručka pro vzdělavatele, v níž jsou uvedeny náměty, jak s tématy e-learningových modulů pracovat a rozvíjet dovednosti mladých dospělých. V rámci projektu byla také vyvinuta mobilní aplikace, která je ke stažení na webu projektu. Prostřednictvím aplikace je vzdělávání v oblasti financí pro mladé dospělé dostupnější a mohou si své dovednosti trénovat kdykoli podle potřeby.

Realizátor:

[MLS Project](#) (konsorcium projektových partnerů)

Odkazy:

[Toolbox](#)

[Guidelines for Trainers](#)

[Training Modules](#)

[List of MLS Calculators](#)

[Money and Life Skills App](#)

Kampaň „Staroba sa nás dotýka“ (Slovensko)

„Staroba sa nás dotýka“ je kampaň na podporu seniorů a odbourávání předsudků o stáří a stárnutí, kterou pravidelně každý rok v říjnu organizuje Nadace na podporu sociálních změn SOCIA. Kampaň si klade za cíl upozornit na to, že s postupným prodlužováním věku lidí stoupá počet seniorů. Mladším lidem přibližuje realitu stárnutí jako přirozený proces, střední generaci připomíná zodpovědný přístup k seniorskému věku jejich rodičů a také k jejich vlastní budoucnosti, seniory motivuje k aktivnímu přístupu k životu. V roce 2019 byla zaměřena na podporu ochrany seniorů před nástrahami internetu a před ohrožením dezinformacemi.

Přínosem kampaně je především to, že se snaží povzbudit seniory k aktivitě a zdůraznit potřebu vzdělávání v oblasti zvyšování mediální gramotnosti. Její ambicí bylo pomoci starším lidem lépe se orientovat v internetovém prostoru a nabídnout jim praktické tipy, jak odhalovat manipulace a dezinformace na internetu a budovat si kritický přístup k informacím.

Ambasadory kampaně byly známé slovenské osobnosti ze světa kultury a umění (spisovatelé, herci, hudebníci), kterým bylo více než 70 let. V rámci kampaně bylo vytvořeno edukační video „8 rad, jak odhalit hlouposti na internetu“, které je volně přístupné veřejnosti. Ve videu odborník na komunikaci a média velmi srozumitelným jazykem vysvětluje, jak lze na internetu rozpoznat hoax, a uvádí tipy, jak se vyvarovat přílišné důvěřivosti vůči prezentovaným informacím. Dále jsou na webu umístěny krátké podcasty ambasadorů kampaně, kteří se od hoaxů distancují.

Kampaň realizovaná v roce 2019 byla podpořena konferencí na téma „Mediální gramotnost (nejen) seniorů“, která se konala za účasti zástupců státní správy, médií a tisku, neziskového sektoru, občanských aktivistů a dalších. V rámci programu konference se diskutovalo o tom, co jsou falešné zprávy, jak se šíří a jak se před nimi bránit v každém věku. Hlavní témata byla doplněna příklady z praxe.

Realizátor:

[SOCIA – Nadácia na podporu sociálnych zmien](#)

Odkazy:

[Kampaň „Staroba sa nás dotýka“ 2019](#)

Mediální gramotnost pro rodiče (EU, projekt Erasmus+)

Projekt Media Literacy for Parents ([MeLi for Parents](#)) se zaměřuje na rozvoj mediální gramotnosti rodičů. Přestože se vzdělávání v oblasti mediální gramotnosti v posledních letech věnovalo hodně pozornosti, iniciativy a vzdělávací programy jsou obvykle zaměřeny na děti, dospívající a mladé dospělé. Projekt si kládí za cíl pomoci řešit potřeby rodičů, kteří jsou zodpovědní za podporu mediální gramotnosti svých dětí. Mnozí rodiče mají značně omezené znalosti o používání médií a často se cítí nejistí či bezradní, když mají podpořit své děti v osvojování zdravých způsobů fungování s médii.

Pro podporu rodičů v této oblasti byl vyvinut tréninkový program „Mediální gramotnost pro rodiče“ a k němu byly vytvořeny podpůrné nástroje pro vzdělávání rodičů s cílem zlepšit jejich dovednosti a znalosti o využívání médií (příručka mediální gramotnosti pro rodiče). Tréninkový program byl koncipován tak, aby rodičům pomohl zejména získat určité znalosti o tom, jak používat digitální média a jak se zapojit do online aktivit svých dětí.

V průběhu programu se rodiče učí rozpoznávat a vybírat nezávadný mediální obsah, důvěryhodné zdroje informací a bezpečné platformy pro sebe a své děti. Rodiče se učí chápat, jak média ovlivňují naše emoce, postoje, přesvědčení, rozhodnutí a chování, s cílem vést své děti k tomu, aby posuzovaly, hodnotily a braly si z mediálního vlivu to nejlepší, a inspirovat je vlastním příkladem.

Inspirujícími prvky programu jsou otázky k zamyšlení a rozhovorům rodičů s dětmi. Otázky se odvíjejí od reálného dění ve světě médií, kterému dospělí často nerozumí. Rodiče zde najdou tipy, jak se ptát svých dětí na jejich osobní vzory v online světě, na kterých sociálních sítích se pohybují, proč si je jejich dítě vybralo a co na nich obdivuje. Program jim ukazuje, jak s dětmi diskutovat o jejich emocích (např. jaké emoce v nich vzbuzuje určitý mediální obsah a proč), jak jim nabídnout citlivou a funkční zpětnou vazbu a upozornit je na negativní nebo zkreslující obsah mediálních sdělení (nenávistné projevy, dezinformace) nebo na nebezpečí a možné důsledky plynoucí z přílišné důvěřivosti dětí (provokace k určitému jednání, kyberšikana, vydírání aj.).

Výukový materiál je nabízen prostřednictvím webové aplikace ve formě aktivit a interaktivních zdrojů, které umožňují rodičům procvičovat mediální gramotnost samostatně nebo s dětmi a zároveň jim umožňují hodnotit obsah programu.

Realizátor:

[MeLi for Parents](#) (konsorcium projektových partnerů)

Odkazy:

[Training Materials for Parents](#)

[Guide for Parents](#)

GoBeEco (EU, projekt Erasmus+)

Projekt se zaměřil na rozvoj tzv. zelených dovedností. Kladl si za cíl poskytnout dospělým nové znalosti v oblasti udržitelnosti, pomoci jim více si uvědomit svůj ekologický dopad v každodenním životě a umožnit jim osvojit si a rozvinout proenvironmentální návyky, které využijí ve svém každodenním životě. Záměrem projektu je povzbudit dospělé, aby změnili svůj životní styl na ekologicky šetrný, naučit je aktivně vyhledávat informace k danému tématu a ukázat jim, že chovat se udržitelně má smysl.

Hlavním výstupem projektu je webová aplikace [GoBeEco Gamification](#), kde může uživatel zábavnou formou měnit svůj životní styl ekologickým směrem. Aplikace nabízí mix zajímavě prezentovaných informací o udržitelnosti a široké škály výzev souvisejících s ekologií v každodenním životě. Zahrnuje celkem 100 úkolů, které jsou soustředěny do 5 „misí“ založených na obvyklých každodenních zvycích a chování. Splnění všech úkolů může trvat 1 měsíc i více, než si uživatel osvojí a rozvine ekologické návyky. Vzhledem k univerzálnímu tématu udržitelnosti, které ovlivňuje všechny aspekty života, lze aplikaci GoBeEco Gamification považovat za vhodný zdroj pro vzdělávání dospělých v dané problematice.

V návaznosti na aplikaci byla v rámci projektu vytvořena příručka Digital Edu Skills Handbook pro vzdělavatele dospělých, která je volně přístupná na webových stránkách projektu. Nabízí inspiraci pro zavedení tématu do vzdělávacích programů či aktivit pro dospělé a představuje inovativní metody výuky se speciálním zaměřením na digitalizaci obsahu, využívání online prostředí pro výuku a zařazování herních principů do vzdělávacích aktivit (gamifikace).

Příručka obsahuje knihovnu příkladů, nápadů, osvědčených postupů a online nástrojů pro rozvoj proekologických návyků dospělých. Má také sekci s testy pro vzdělavatele, aby si ověřili své znalosti o inovativních metodách výuky a digitálních nástrojích a také o metodách hodnocení dovedností a znalostí dospělých studentů.

Realizátor:

[GoBeEco](#) (konsorcium projektových partnerů)

Odkazy:

[GoBeEco Gamification](#)

[Digital Edu Skills Handbook](#)

SusPack (EU, projekt Erasmus+)

Projekt byl zaměřen na vybudování pozitivních postojů občanů k udržitelnému balení čerstvých potravin a hotových jídel určených k přímé konzumaci doma. Aktivita si kladly za cíl zlepšit znalosti spotřebitelů o trvanlivosti potravin a hotových jídel a o udržitelnosti obalů, měnit vzorce spotřebního chování a podporovat návyky udržitelné spotřeby.

V rámci projektu byl vyvinut online vzdělávací program specificky zaměřený na téma udržitelného balení potravin. Byla vytvořena sada výukových materiálů ve formě online prezentací k tématům: Balení čerstvého jídla; Balení teplých pokrmů s sebou nebo s donáškou domů (takeaway); Udržitelné balení potravin; Budoucnost balení potravin. Pro lepší orientaci v tématu byla zpracována příručka, v níž jsou vysvětleny všechny podstatné informace nezbytné k jeho pochopení (např. ekologická stopa různých obalových materiálů, význam nových rozložitelných nebo opakovaně použitelných obalových materiálů, principy udržitelnosti a cirkulární ekonomiky, životní cyklus věci/produktu, recyklace, prevence skládkování a spalování přírodních zdrojů aj.).

Před zahájením vzdělávacího programu byli účastníci požádáni o individuální zhodnocení svých spotřebních návyků z pohledu zaměření pozornosti na způsob balení potravin a hotových jídel (přenášení, donáška či dovoz). Také měli možnost podle fotografií a popisků ohodnotit vybrané příklady aktuálních způsobů balení čerstvých potravin a hotových jídel (vybrané supermarkety, řetězce rychlého občerstvení a restaurace). Tato aktivita představovala způsob, jak poskytnout účastníkům orientační představu o tématu, motivovat je k aktivní spolupráci a zefektivnit samotný vzdělávací proces. Součástí programu bylo i samostudium, kdy účastníci řešili zadané úkoly a poté svá řešení prezentovali ostatním a společně o nich diskutovali.

Online program umožnil účastníkům, aby vzájemně sdíleli své osobní pozitivní i negativní zkušenosti se způsobem balení hotových jídel určených k odnesení s sebou. Součástí aktivit byly otázky k diskusi, zamyšlení a reflexi současných vzorců chování při nákupu čerstvých potravin a hotových teplých pokrmů (např. Všimáte si v obchodě způsobů balení čerstvých potravin? Kterému způsobu dáváte obvykle přednost? Jak často nakupujete v obchodě hotové pokrmy? Objednáváte si jídlo z restaurace domů? Je pro vás důležité, jak a v čem je hotové jídlo zabaleno? Používáte při nákupech opakovaně vlastní přenosné nádoby nebo tašky?). Otázky posloužily jako vstup do tématu i k zasazení tématu do kontextu reálného života. To účastníkům umožnilo uvědomit si vlastní postoje a způsoby chování a otevřít se novým, udržitelným spotřebním návykům.

Při přípravě programu a jeho součástí (prezentace, úkoly) se ukázalo jako důležité spolupracovat s odborníky v oboru a zároveň zapojit společnosti, které již koncept udržitelného balení potravin využívají. Tím bylo zajištěno, že podávané informace jsou aktuální, relevantní a ověřené v praxi.

Realizátor:

[SusPack](#) (konsorcium projektových partnerů)

Odkazy:

[Resources](#)

[SusPack Handbook](#)

Stříbrná výchova k občanství (EU, projekt Erasmus+)

Jedním z cílů projektu [Silver Civic Education](#) bylo vyvinout nástroje pro vzdělavatele dospělých zaměřující se na práci se seniory a pomoci jim, aby byli schopni atraktivním a efektivním způsobem aktivizovat osoby starší 60 let a zapojovat je do vzdělávacích aktivit. Dalším cílem bylo připravit skupinu dobrovolníků z řad seniorů, kteří jsou schopni iniciovat aktivity a sloužit jako neformální vzdělavatelé pro lidi z této věkové skupiny. Tito dobrovolníci jsou pro své vrstevníky důvěryhodní, lépe se k nim dostávají a mohou je snadněji přilákat do vzdělávání.

V rámci projektu byla vytvořena praktická příručka pro vzdělavatele pracující se seniory, která obsahuje relevantní informace, doporučení a zkušenosti v oblasti vzdělávání seniorů. Vedle základních poznatků o psychologických aspektech vzdělávání seniorů a procesu jejich poznávání (jak k seniorům přistupovat, na co klást důraz, která témata rozvíjet atd.) a profilu vzdělavatele seniorů („jak vás vidí senioři“) nabízí praktické tipy a sadu nástrojů pro vedení aktivit pro seniory. Metodické náměty jsou doplněny o příklady dobré praxe. Příručka je dobrou pomůckou zejména pro ty, kteří s prací se seniory teprve začínají nebo se na ni chystají.

Senioři zapojení do projektu jako dobrovolníci se aktivně účastnili procesu zjišťování vzdělávacích potřeb starších lidí ve svých komunitách. Odpovědi posloužily k přípravě vzdělávacích aktivit pro seniory a pomohly je lépe zacílit podle jejich potřeb. Dobrovolníci se podíleli také na přípravě příručky pro vzdělavatele, pomáhali při vedení řízených rozhovorů, poskytovali zpětnou vazbu k vytvořeným materiálům a testovali doporučení, nástroje a příklady aktivit s cílem přizpůsobit je potřebám a možnostem seniorů a zajistit odpovídající míru atraktivity a účasti.

Vzdělávací aktivity pro seniory měly široký záběr v souladu s jejich zjištěnými potřebami. Největší zájem byl o rozvoj digitálních dovedností a schopnosti používat sociální média a blogy. Dalšími tématy s velkou účastí byl rozvoj občanských dovedností (jak porozumět úředním dokumentům a sdělením, jak vyplnit formulář apod.), dovedností v oblasti zdraví (jak se starat o své tělo a zdraví, jak udržovat svou vitalitu a odolnost), dovedností v oblasti osobní bezpečnosti a ochrany (jak se vyhnout podvodům, jak rozpoznat domácí násilí a co udělat v případě reálného ohrožení) a mediální gramotnosti (jak se dostat k potřebným informacím, jak rozpoznat jejich pravdivost atd.).

Osvědčila se práce v malých skupinách, využívání praktických aktivit a výukových her a zaměření na individuální a vztahovou rovinu vzdělávání/učení.

Přínosem realizovaných aktivit pro seniory byly zejména:

- zvýšená sociální interakce;
- snížení osamělosti;
- zvýšená úroveň nezávislosti a autonomie;
- aktivní trávení volného času;
- podpora osobní pohody (zdravé životní návyky).

Realizátor:

[Silver Civic Education](#) (konsorcium projektových partnerů)

Odkazy:

[The Guide](#)

Komunitní vzdělávání (Irsko)

Komunitní vzdělávání ([Community Education](#)) realizované organizací AONTAS je formou vzdělávání dospělých, které probíhá v místních komunitách po celém Irsku. Je zaměřeno na jednotlivce a reaguje na jejich potřeby. Tento přístup je zvláště důležitý pro lidi, kteří mají negativní zkušenosti se vzděláním a/nebo jsou nějakým způsobem sociálně znevýhodněni. Kurzy komunitního vzdělávání pomáhají těmto lidem budovat důvěru v proces učení a posilovat pocit spojení s ostatními. Jsou tak často prvním krokem zpět k učení.

Vzdělávací aktivity vycházejí z toho, co lidé potřebují, a jsou řízeny na úrovni komunit. Hlavní premisou konceptu komunitního vzdělávání je, že učení je cenné samo o sobě, nejen jako cesta k zaměstnání nebo dalšímu vzdělávání. Komunitní vzdělávání je inkluzivní pro každého – bez ohledu na zkušenosti, věk nebo schopnosti. Z iniciativy společnosti AONTAS byla v roce 2007 založena síť nezávislých poskytovatelů komunitního vzdělávání (CEN), jejímž posláním je podpora komunitního vzdělávání v Irsku. Členové sítě se pravidelně scházejí a spolupracují na sdílení informací a zdrojů.

Kurzy komunitního vzdělávání mohou být krátké a členěné na části. Tyto kurzy neprobíhají nárazově, ale mají kontinuální charakter. Odehrávají se v místních komunitách a mohou být prvním pozitivním krokem k návratu ke vzdělání. Pomáhají lidem nejen vrátit se do vzdělávání, ale také v něm setrvat. Kurzy mohou lidem pomoci cítit se jistěji, poznat nové lidi, případně se dále vzdělávat, získat práci nebo si osvojit nové dovednosti. Koncept kurzů komunitního vzdělávání je založen na myšlence, že učení by mělo být vedeno těmi, kteří se učí, stejně jako těmi, kteří učí. Jsou tak skvělým zdrojem duševního zdraví a pohody pro lidi v jakémkoli věku.

Na webu organizace jsou pod záložkou „Učím se každý den“ zveřejněny podcasty lidí, kteří prošli některým z kurzů komunitního vzdělávání. Tato sdělení přímých účastníků komunitního vzdělávání ukazují přínos absolvovaného vzdělávání pro jejich život. Někteří účastníci velmi oceňují neformální přístupy, které se liší od školního vzdělávání. Jiní vnímali jako velký přínos, že našli nové přátele. Další poukázali na to, že dříve v procesu vzdělávání selhávali a díky kurzům komunitního vzdělávání se jim podařilo uspět. Živé příběhy účastníků kurzů tak mohou pomoci motivovat nové potenciální zájemce o účast na těchto kurzech.

Realizátor:

[AONTAS](#), Irsko

Odkazy:

[Report on the 2023 AONTAS Adult Learners' Festival Policy Event](#)

[An AONTAS Podcast „Every Day I'm Learning“](#)

Pouliční univerzita (Itálie)

Koncept tzv. pouliční univerzity ([Università di strada](#)) je realizován organizací UNIEDA. Zrodil se jako rozšíření činnosti Lidové univerzity. Hlavním cílem aktivity je přinést iniciativy celoživotního učení do částí měst, kde dochází k postupnému odlivu ekonomicky aktivní populace a přibývá seniorů (často osamělých a sociálně vyloučených). Pouliční univerzita je jedním ze způsobů, jak tyto lidi začlenit do komunity a vzdělávání, a to tím, že jim nabídne inovativní cestu, která je „potká“, aniž by se od nich očekávalo, že se budou sami obracet na instituce/orgány/úřady. Tato aktivita má ambici stát se dostupnou službou, která pomáhá zlepšovat životní kontext účastníků a míst, kde žijí. Díky finanční podpoře ministerstva práce se podařilo koncept pouliční univerzity rozšířit po celé Itálii.

Kromě seniorů se pouliční univerzita zaměřuje i na další ohrožené skupiny, jako jsou například osamělé osoby, nezaměstnaní, lidi s nízkým vzděláním, oběti násilí, lidi na okraji společnosti, imigranti atd. Záměrem je najít způsob, jak těmto občanům umožnit, aby se začlenili zpátky do společnosti a stali se součástí komunity, a jak nabídnout zajímavé aktivity těm, kteří neměli příležitost ke vzdělání, a přiblížit jim radost z učení.

Pro tyto sociální skupiny může návrat ke vzdělávání představovat výrazný posun ve zlepšování kvality jejich života. Formy účasti na vzdělávacích aktivitách mohou být rozmanité a mít různorodou podobu. Může jít o workshopy, kurzy, konference, prezentace knih, čtení, kulturní akce, hry nebo i pouliční laboratoře. Pouliční univerzita se snaží rozvíjet kulturu učení v daném místě a podporovat sociální inkluzi znevýhodněných osob. Sociální začlenění marginalizovaných skupin a zvyšování jejich vzdělanostní úrovně může mít z dlouhodobého hlediska prospěšný a pozitivní dopad na území, kde aktivity pouliční univerzity probíhají.

Realizátor:

[UNIEDA](#), Itálie

Odkazy:

[What is Street University](#)